

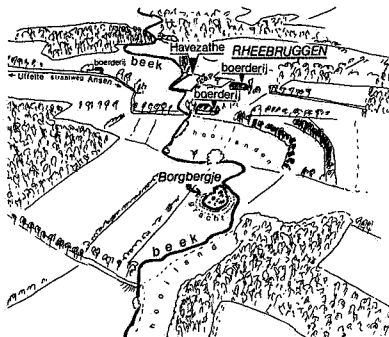
Rheebruggen

In vogelvlicht

tekst en foto Paul Paris

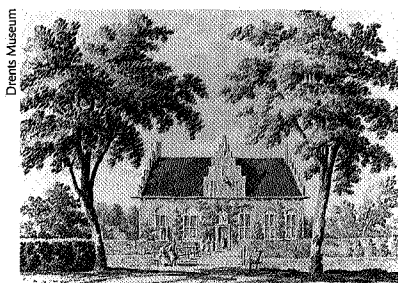
● *Het landgoed Rheebruggen is één van de best bewaarde Drentse hoevenlandschappen. Het gebied wordt door een kronkelige sloot doorsneden. Langs deze vroegere beek lagen lang geleden een borg en een havezathe. Sporen van deze adellijke bouwwerken zijn nog duidelijk in het landschap zichtbaar. De ligging van bos, houtsingels, wei- en hooilanden heeft een duidelijke relatie met de opbouw van de geologische ondergrond.*

In begin jaren zeventig kwam de kern van dit landgoed onder de hoede van de Stichting Het Drentse Landschap. Hiermee werd de toekomst zeker gesteld van dit landgoed waarvan de structuur en

karakter zo goed als ongewijzigd is gebleven. Wie wel eens - al dan niet via Knapzakroute 32 - over de straatweg door Rheebruggen heeft gelopen of gereden, lijkt via een tijdsspiraal terug in de tijd te zijn gekomen: een dergelijk monumentaal hoevenlandschap is ook in Drente zeldzaam geworden. De structuur is onmiskenbaar Drents: een kleinschalig landschap met onregelmatig begrensde weiden wordt dooraderd met houtwallen en lanen. Hier en daar liggen nog enkele bossen als restanten van

een vroeger uitgestrekter 'oer' bos. Een bescheiden beekdal geeft plaatselijk wat openheid en enig reliëf. Dit alles is ook op de luchtfoto terug te vinden. U doet er goed aan een loepje te gebruiken. Daar is allereerst een beekje dat van voor- tot achtergrond loopt. Het woord beekje is wat te sterk uitgedrukt, het is meer een brede greppel die in de zomer droog staat. De lokale naam 'Scheids-

Het huis Rheebruggen in 1737

gruppe' is een rake typering. Vanouds is het een administratieve grens. Het is nu de grens tussen de gemeenten Ruinen (rechts) en Havelte (links). Langs het beekje ligt een tweetal resten van adellijke bewoning. Op de voorgrond het oudste relikt: het borgbergje of 'Borgbargien'. Op deze beboste heuvel stond een versterkte houten woontoren, een onderkomen waar adellijke families in de 11de tot 12de eeuw vertoefden. De ligging dichtbij de beek maakte omringing met een gracht mogelijk. Een tweede, jonger relikt van adellijke bewoning is het terrein van een thans verdwenen havezathe 400 meter stroomopwaarts in de buurt van de tegenwoordige boerderijen en schuren, midden op de achtergrond van de foto. Ook deze lokatie is hier gekozen dichtbij de beek om verzekerd te zijn van water in de ringgracht. Een nu nog aanwezige vijver behoorde waarschijnlijk vroeger bij de haveza-

the en deed dienst als visvijver. Rond 1840 is de havezathe gesloopt. Slechts enkele zandstenen fragmenten verwerkt in de twee gevels van de boerderijen herinneren er aan.

Hoogopgaand eikengeboomte op de erven en langs de lanen met ondergroei van o.a. hazelaar, adelaarsvaren, lelietje van dalen en salomonszegel wijzen op een vochtige vruchtbare bodem. Rheebruggen ligt dan ook op een keileemwieling met daarop slechts een dunne laag dekzand, althans in vergelijking met het gebied van de omringende landbouwgronden. In het centrale deel van Rheebruggen is door latere erosie plaatselijk de keileem verdwenen. Hier liggen dan ook zand en grind in de ondergrond. Het zal duidelijk zijn dat door wisselende bodemopbouw - plaatselijk waterondoorlatende keileem, elders beter doorlatende zand- en grindlagen - Rheebruggen een gekompliceerde hydrologische opbouw heeft.

Deze situatie is onlangs onderzocht vooral met het oog op de gevolgen van de komende ruilverkaveling rond Rheebruggen. Omdat de intensief geëxploiteerde landbouwgronden rond dit landgoed lager liggen en beter gedraineerd dreigen te worden, zal dit ook invloed hebben op de vegetatie van het centrale deel van Rheebruggen zoals de kruidenrijke hooilanden. Overleg tussen alle betrokken instanties heeft het gelukkig mogelijk gemaakt dat de Landinrichtingscommissie enkele maatregelen heeft kunnen nemen om een al te sterke daling van de grondwaterstand te voorkomen.

